

СТАНОВИЩЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”,
област на висше образование 1. Педагогически науки,
Професионално направление 1.2 Педагогика
Докторска програма “Теория на възпитанието и дидактика”

Тема: “Влиянието на ментора върху процеса на интеграция на стажант-учителите в образователната система”

Автор: Ница Сигалит Хакмон

Научен ръководител: доц. д-р Красимира Марулевска

Изготвил становището: проф. д-р Гертана Дянкова, ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

Настоящото становище е изготвено в изпълнение на Заповед №2692/28.10.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор”, както и в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Данни за дисертанта и докторантурата

Ница Сигалит Хакмон (Nitza Sigalit Hakmon) е гражданка на Израел, зачислена като докторант в самостоятелна форма на подготовка по Докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ със Заповед №3059/03.12.2021. Представената биографична справка е доказателство за позитивното развитие на докторантката и свидетелство, че водещи в нейното професионално развитие са интересите в областта на образованието с акцент върху създаването на педагогически пространства на диалог между поколенията в професията.

Справката на Ница Хакмон потвърждава дългогодишната ѝ насоченост в контекста на професионалната ѝ реализация в Министерство на образованието в Израел.

Докторантското обучение е провеждано на английски език под научното ръководство на доц. д-р Красимира Марулевска. На 16.12.2024 докторантката е отчислена с право на защита (Заповед №9/08.01.2025). На заседание на катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“ (Протокол №2/21.10.2025) е проведено предварително обсъждане на дисертационния труд, на базата на което той е приет и насочен към процедура за публична защита. При реализирането на административната хронология на дисертационния труд няма допуснати нарушения – прегледът на документите установява коректна процедура, прецизно изпълняваща нормативните изисквания за придобиване на образователни и научни степени.

Данни за дисертацията, автореферата, приносите и публикациите

Дисертацията е с обем 148 страници. Структуриран е в увод, три глави, заключение и списък на използваната литература, който включва общо 79 източника и

представя теоретичната и методологичната база на изследването. В приложенията са поместени документи, удостоверяващи реализираните етапи в изследователската програма.

Навлизането в учителската професия често е бурно пътешествие – изпълнено с ентузиазъм, но белязано от несигурност, високи очаквания и съвсем реални предизвикателства. Въпреки че тази тема е широко обсъждана в съвременните образователни изследвания, малко изследвания са успели да постигнат широтата и дълбочината, демонстрирани в настоящата дисертация. Нейната актуалност става още по-очевидна в светлината на последните образователни политики, които все повече подчертават неотложната нужда от структурирана система за въвеждане в работата, адаптация и устойчива подкрепа за начинаещите учители. Не е случайно, че различни регулаторни рамки сега задължават училищата да развиват структури за менторство и професионални учебни общности.

На този фон ролята на ментора – и потенциалът, който той притежава като ключов фактор за осигуряване на плавно и успешно интегриране на начинаещите учители – излиза на преден план. Менторството е от решаващо значение не само за ранната адаптация на новодошлите, но и за тяхната дългосрочна професионална реализация и задържане в системата. Дисертацията се позиционира убедително в този контекст. Вместо просто да описва съществуващите практики, тя се стреми да ги интерпретира през призмата на професионалната социализация, организационната култура и релационната подкрепа.

Формулировката на обекта и предмета на изследване е внимателно изработена, за да отрази сложното взаимодействие между личностните характеристики, професионалните очаквания и институционалния климат. Целите са формулирани ясно и последователно. Те имат за цел да проследят механизмите, чрез които компетенциите и подходите на менторите оформят опита на начинаещите учители в ранните им стъпки в професията. Особено забележително е усилието на автора да избегне противоположни индивидуални и институционални фактори. Вместо това, те са представени като неразривно свързани.

Изследователските въпроси допълнително подсилват този интегративен подход, като разглеждат както личната динамика на менторските взаимоотношения – подкрепа, рефлексия, комуникация – така и по-широките контекстуални измерения като училищна среда, организационни рутини и налични ресурси.

Първата глава демонстрира солидна теоретична подготовка. Докторантката умело проследява развитието на разбиранията за учителската професия – от модели, които се фокусират върху техническите умения, към концепции, които подчертават значението на етичната отговорност, рефлексивното мислене и устойчивите релации в образователната среда. Този преглед не е механично представяне на теории, а внимателна интерпретация, която по естествен начин води към темата за менторството. Интересни са и акцентите върху феномена на професионалното прегаряне – рисков фактор, който често се появява именно в ранните години на кариерата и може да бъде смекчен чрез качествено наставничество.

Особено полезна е интегрираната концептуална рамка, която финализира главата. Тя не просто синтезира ключовите идеи, а предлага модел, който свързва

личностните качества на ментора, характеристиките на институционалната среда и субективните преживявания на стажантите. Тази рамка играе ролята на мост към методологичния дизайн и улеснява читателя да проследи логиката на следващите части.

Във втора глава методологията е представена не само прецизно, но и достъпно — нещо, което рядко се постига в емпирични изследвания. Изборът на количествен корелационен дизайн е аргументиран с оглед на поставените цели. Особено важен е начинът, по който са определени и операционализирани променливите. Докторант Хакмон не се задоволява с общи описания, а ясно разкрива как конкретни концепти — например „подкрепа“, „адаптация“ или „удовлетвореност“ — са превърнати в измерими категории. Извадката е подбрана внимателно и отразява различни гледни точки: както на стажант-учители, така и на обучаващи учители, което позволява интересни сравнения.

Представянето на процедурите за събиране на данни и етичните съображения е коректно и показва отговорно отношение към чувствителността на професионалната среда. Добре структурираното визуализиране на първоначалните резултати (таблицы, графики, описателни статистики) осигурява стабилна основа за последващите анализи, без да претоварва читателя с излишни подробности.

Третата глава разглежда резултатите в дълбочина. Анализът е построен така, че да съчетава статистическа точност с концептуална интерпретация. Описанията на двете кохорти са достатъчно подробни, за да очертаят различията между стажант-учителите и техните по-опитни колеги. Много внимателно са интерпретирани многовариантните модели, които са използвани за изследване на връзките между менторските качества и различните измерения на адаптацията. Това е представено и с необходимото уважение към ограниченията на дизайна. Интерес представлява обсъждането на ролята на „мисията“ — идея, която не винаги се улавя в количествени изследвания, но тук е използвана убедително като аналитичен акцент.

Практическите импликации, които авторът извежда, са реалистични и добре аргументирани. Предложените идеи за усъвършенстване на менторските програми са изпълними и съобразени с условията в образователна среда. Те дават възможност разработения дисертационен труд да бъде използван не само като академичен принос, но и като основа за разработване на конкретни политики и вътрешноучилищни практики.

Заклучението на дисертационния труд не е формален завършек, а съчетава синтез на резултатите, критично осмисляне на ограниченията и конкретни насоки за бъдещи изследвания. Тук ясно личи разбирането, че професионалната интеграция на младите учители не е еднократен акт, а продължителен процес, в който менторството играе многопластова роля — образователна, релационна, етична.

Списъкът с приноси е представен подробно, дори малко по-обстойно, отколкото е необходимо. Разбираем е стремежът на докторантката към изчерпателност, но в случая някои от пунктовете се припокриват или описват процедури, които са стандартни за този тип емпирични изследвания. Смятам, че голяма част от формулировките биха могли да бъдат обединени или преформулирани, така че да подчертаят действителните научни и практико-приложни достижения, без да навлизат в прекомерна описателност.

По-стегнато и концептуално фокусирано представяне би повишило убедителността на този раздел, тъй като ще подчертае основните постижения на дисертанта.

Сред тях особено значими са:

- разработването на *интегрирана концептуална рамка за менторството*, която обединява индивидуални, релационни и институционални измерения на професионалната интеграция. Моделът е ясен, аналитично поддържан и предлага перспективи за бъдещи изследователски разширения;

- *в методологично отношение*: двукохортният сравнителен дизайн, приложен паралелно към ментори и стажант-учители, тъй като създава уникална възможност за огледално проследяване на адаптационните процеси, а подобна комбинация от ролеви перспективи е сравнително рядка и демонстрира висока степен на методологическа осмисленост;

- *емпирично* валидираното значение на конструкта „мисия“ като водещ предиктор за удовлетвореност и успешна професионална адаптация, тъй като откритието измества фокуса от традиционните акценти върху самоефективността и външните условия, като добавя нов пласт към разбирането за мотивационните механизми при начинаещите учители;

- *аналитичното установяване*, че контекстуалните характеристики на училищната среда оказват по-силно влияние върху адаптацията от демографските особености на учителите, тъй като така се подчертава значението на организационните условия и се предлагат ясни ориентири за усъвършенстване на политики и програми за менторство.

Авторефератът е коректно поднесен, съответства на дисертационното съдържание и систематизира неговите постижения.

В количествено отношение са изпълнени и нормативните изисквания за публикационна активност на докторанта: представени са *четири публикации* (3 самостоятелни и 1 в съавторство с научния ръководител), които са тематично свързани с дисертационния труд.

Заключение

Като научно-изследователски продукт, представеният дисертационен труд е свидетелство, че докторантката притежава необходимия интелектуален потенциал и професионални умения за самостоятелно провеждане и представяне на научно изследване. Посочените позитивни акценти, като и откритите оригинални научни приноси са основание за **положителната ми оценка** на дисертационния труд на тема “Влиянието на ментора върху процеса на интеграция на стажант-учителите в образователната система” за придобиване на образователната и научна степен и да предложи с убеденост на **научното жури да присъди** на Ница Сигалит Хакмон **образователната и научна степен „Доктор“** в Професионално направление 1.2 Педагогика.

01.12.2025,
гр. Благоевград

Член на научно жури:
(проф. д-р Гергана Дянкова)

OPINION ON A DISSERTATION

for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor",
field of higher education 1. Pedagogical Sciences,
Professional field 1.2 Pedagogy
Doctoral program "Theory of Education and Didactics"

Topic: "Influence of the training teacher on the processes of the integration of student teachers in the education system"

Author: Nice Sigalit Hakmon

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Krasimira Marulevska

Prepared the opinion: Prof. Dr. Gergana Dyankova, Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

This statement was prepared in accordance with Order No. 2692/28.10.2025 of the Rector of South-West University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad in connection with the defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "doctor", as well as in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

Data about the dissertation candidate and the doctoral program

Nitza Sigalit Hakmon is a citizen of Israel, enrolled as a doctoral student in an independent form of preparation in the Doctoral Program "Theory of Education and Didactics" with Order No. 3059/03.12.2021. The presented biographical note is evidence of the positive development of the doctoral student and evidence that the interests in the field of education with an emphasis on the creation of pedagogical spaces for dialogue between generations in the profession are leading in her professional development.

Nitsa Hakmon's note confirms her long-standing focus in the context of her professional realization at the Ministry of Education in Israel.

The doctoral training was conducted in English under the scientific supervision of Assoc. Prof. Dr. Krasimira Marulevska. On 16.12.2024, the doctoral student was discharged with the right to defense (Order No. 9/08.01.2025). At a meeting of the Department of "Preschool and Primary School Pedagogy" (Protocol No. 2/21.10.2025), a preliminary discussion of the dissertation was held, on the basis of which it was accepted and directed to a public defense procedure. There were no violations in the implementation of the administrative chronology of the dissertation work – the review of the documents establishes a correct procedure, precisely fulfilling the regulatory requirements for acquiring educational and scientific degrees.

Data on the dissertation, abstract, contributions and publications

The dissertation is 148 pages long. It is structured in an introduction, three chapters, a conclusion and a list of references, which includes a total of 79 sources and presents the theoretical and methodological basis of the study. The appendices contain documents certifying the implemented stages in the research program.

Entering the teaching profession is often a turbulent journey – filled with enthusiasm, but marked by uncertainty, high expectations and very real challenges. Although this topic is widely discussed in contemporary educational research, few studies have managed to achieve the breadth and depth demonstrated in this dissertation. Its relevance becomes even more evident in light of recent educational policies, which increasingly emphasize the urgent need for a structured system for induction, adaptation and sustainable support for novice teachers. It is no coincidence that various regulatory frameworks now oblige schools to develop mentoring structures and professional learning communities.

Against this background, the role of the mentor – and the potential it holds as a key factor in ensuring the smooth and successful integration of novice teachers – comes to the fore. Mentoring is crucial not only for the early adaptation of newcomers, but also for their long-term professional fulfilment and retention in the system. The dissertation positions itself convincingly in this context. Rather than simply describing existing practices, it seeks to interpret them through the prism of professional socialisation, organisational culture and relational support.

The formulation of the object and subject of the study is carefully crafted to reflect the complex interplay between personal characteristics, professional expectations and institutional climate. The objectives are formulated clearly and consistently. They aim to trace the mechanisms through which the competences and approaches of mentors shape the experience of novice teachers in their early steps in the profession. Particularly noteworthy is the author's effort to avoid contrasting individual and institutional factors. Instead, they are presented as inextricably linked.

The research questions further reinforce this integrative approach by examining both the personal dynamics of mentoring relationships – support, reflection, communication – and broader contextual dimensions such as school environment, organizational routines, and available resources.

The first chapter demonstrates a solid theoretical background. The doctoral student skillfully traces the development of understandings of the teaching profession – from models that focus on technical skills to concepts that emphasize the importance of ethical responsibility, reflective thinking and sustainable relationships in the educational environment. This review is not a mechanical presentation of theories, but a careful interpretation that naturally leads to the topic of mentoring. Also interesting are the accents on the phenomenon of professional burnout – a risk factor that often appears in the early years of a career and can be mitigated through quality mentoring.

The integrated conceptual framework that finalizes the chapter is particularly useful. It does not simply synthesize the key ideas, but offers a model that connects the personal qualities of the mentor, the characteristics of the institutional environment and the subjective experiences of the trainees. This framework acts as a bridge to the methodological design and makes it easier for the reader to follow the logic of the following parts.

In the second chapter, the methodology is presented not only precisely, but also accessibly – something that is rarely achieved in empirical research. The choice of a quantitative correlational design is argued in view of the set goals. Of particular importance is the way in which the variables are defined and operationalized. Doctoral student Hackmon is not satisfied with general descriptions, but clearly reveals how specific concepts – for example,

“support”, “adaptation” or “satisfaction” – are transformed into measurable categories. The sample is carefully selected and reflects different perspectives: both of trainee teachers and of teacher educators, which allows for interesting comparisons. The presentation of data collection procedures and ethical considerations is correct and shows a responsible attitude to the sensitivity of the professional environment. The well-structured visualization of the initial results (tables, graphs, descriptive statistics) provides a solid basis for subsequent analyses, without overloading the reader with unnecessary details.

The third chapter examines the results in depth. The analysis is structured to combine statistical accuracy with conceptual interpretation. The descriptions of the two cohorts are detailed enough to outline the differences between the trainee teachers and their more experienced colleagues. The multivariate models used to examine the relationships between mentoring qualities and the various dimensions of adaptation are interpreted very carefully. This is also presented with due respect for the limitations of the design. Of interest is the discussion of the role of the “mission” – an idea that is not always captured in quantitative studies, but is used convincingly here as an analytical emphasis.

The practical implications that the author draws out are realistic and well argued. The proposed ideas for improving mentoring programs are feasible and tailored to the conditions in the educational environment. They enable the developed dissertation to be used not only as an academic contribution, but also as a basis for developing specific policies and intra-school practices.

The conclusion of the dissertation is not a formal conclusion, but combines a synthesis of the results, a critical reflection on the limitations, and specific directions for future research. Here, the understanding that the professional integration of young teachers is not a one-time act, but a continuous process in which mentoring plays a multi-layered role – educational, relational, ethical.

The list of contributions is presented in detail, even a little more extensively than necessary. The doctoral student's desire for comprehensiveness is understandable, but in this case some of the points overlap or describe procedures that are standard for this type of empirical research. I believe that a large part of the formulations could be combined or reformulated so as to emphasize the actual scientific and practical-applied achievements, without going into excessive descriptiveness. A more concise and conceptually focused presentation would increase the persuasiveness of this section, as it would emphasize the main achievements of the dissertation.

Among them, the following are particularly significant:

- *the development* of an integrated conceptual framework for mentoring, which unites individual, relational and institutional dimensions of professional integration. The model is clear, analytically supported and offers prospects for future research extensions;

- *methodologically*: the two-cohort comparative design, applied in parallel to mentors and trainee teachers, as it creates a unique opportunity for mirroring the adaptation processes, and such a combination of role perspectives is relatively rare and demonstrates a high degree of methodological meaningfulness;

- *the empirically validated* significance of the construct "mission" as a leading predictor of satisfaction and successful professional adaptation, as the discovery shifts the

focus from the traditional emphasis on self-efficacy and external conditions, adding a new layer to the understanding of motivational mechanisms in novice teachers;

- the analytical finding that the contextual characteristics of the school environment have a stronger influence on adaptation than the demographic characteristics of teachers, as this emphasizes the importance of organizational conditions and offers clear guidelines for improving mentoring policies and programs.

The abstract is correctly presented, corresponds to the dissertation content and systematizes its achievements.

In quantitative terms, the normative requirements for the publication activity of the doctoral student are also met: four publications (*3 independent and 1 co-authored with the scientific supervisor*) are presented, which are thematically related to the dissertation work.

Conclusion

As a scientific research product, the presented dissertation work is evidence that the doctoral student possesses the necessary intellectual potential and professional skills to independently conduct and present a scientific study.

The indicated positive accents, as well as the highlighted original scientific contributions, **are the basis for my positive assessment** of the dissertation work on the topic “Influence of the training teacher on the processes of the integration of student teachers in the education system” for the acquisition of the educational and scientific degree and **to propose with conviction to the scientific jury to award Nitsa Sigalit Hakmon the educational and scientific degree “Doctor” in Professional field 1.2 Pedagogy.**

01.12.2025,
Blagoevgrad

Member of the Scientific Jury:
(*prof. Gergana Dyankova, PhD*)